

НАПРЯМ 3. ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ

ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВІТЧИЗНЯНИХ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Артюх Т. О.

*кандидат фармацевтичних наук,
асистент кафедри управління і економіки фармації*

Зарічкова М. В.

*кандидат фармацевтичних наук, доцент,
доцент кафедри управління і економіки фармації
Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна*

Організаційна культура (ОК) фармацевтичних закладів (ФЗ) (аптек та їх структурних підрозділів – пунктів) являє собою складне соціальне явище. Аналіз літературних даних показує, що рівень її розвитку за сучасних умов функціонування фармацевтичної галузі є одним з важливих чинників підвищення ефективності праці персоналу ФЗ, і, внаслідок цього, – підвищення їх конкурентоздатності [5–7]. Проте, незважаючи на значну кількість дослідників, які вивчали цей феномен у світовому масштабі (Д. Елдрідж, А. Кромб, Е. Джакус, Е. Шейн, К. Шольц, Д. Олдхем, М.Х. Мескон) [3, 8–9], вітчизняних досліджень цієї тематики досі було недостатньо, щоб охопити весь комплекс чинників зовнішнього і внутрішнього середовища ФЗ України, і, головне – урахувати особливості загальної національної культури і соціально-економічних особливостей середовища, у якому відбувається фармацевтична діяльність, розробити концепції, які б сприяли оптимізації управління фармацевтичною галуззю України [1,4–8,10].

Зважаючи на актуальність зазначеної проблематики, метою наших досліджень було обрано вивчення сучасного стану розвитку ОК ФЗ. У дослідженні біло застосовано сучасні наукові методи аналізу, синтезу, історичного аналізу, соціологічних досліджень та ін. Аналіз джерел вітчизняної та зарубіжної літератури виявив великий різнобій у визначенні самого поняття «організаційна культура». Проте нема сумнівів, що такий феномен існує, тільки щодо нього іще не визначено єдиної трактовки поняття. Зазначається, що значення ОК для забезпечення життєздатності і ефективності організацій значно зростає за умов консолідації та жорсткої конкуренції, які спостерігаються нині в Україні.

Аналіз вітчизняного фармацевтичного сектору показав, що на сьогоднішній день гостро постали питання, пов'язані із чисельністю видів і типів ОК, відсутністю єдиної класифікації, яка б відбивала особливості й характерні риси організацій, що дозволило б адекватно оцінювати досліджувані культури, робити їх порівняльний аналіз, зокрема визначати й порівнювати різні прин-

ципи, концепції, а також розробляти уніфіковані адекватні методи їх удосконалення, розвивати міжкультурні зв'язки.

В результаті наших досліджень було сформовано єдину класифікацію ОК ФЗ, яка базується на класичних основах теорії та психології управління. Ця адаптована класифікація надає можливості керівникам ФЗ визначити тип ОК власного ФЗ, провести аналіз конкретного її стану, якісних характеристик, виявити існуючі проблеми і слабкі місця, причини конфліктів, зазначити наявність чи відсутність співробітництва між структурними підрозділами й відділами ФЗ, аптечної мережі, а також визначити перспективи розвитку ОК, виробити стратегію і тактику внесення позитивних змін.

Зазначена корисність усвідомлення явища ОК керівниками ФЗ і їх персоналом, зокрема той факт, що воно надає спеціалістам фармації відчуття ідентичності, психологічної внутрішньої опори, підтримки, що, в свою чергу, сприяє стабілізації соціальної системи, в якій фахівці перебувають щоденно.

Відмічено, що жоден з досліджуваних типів ОК не має безумовних переваг. Зроблено припущення, що він відображає певний еволюційний етап розвитку міжособистісних стосунків між членами організації та робочими групами у їх складі. Подальший їх розвиток на користь успіху діяльності ВЗ залежить від формування й удосконалення особистісних і групових цінностей у складі їх ОК, як відповідають актуальним вимогам макро- і мікросередовища, а також від культури управління ФЗ.

Висновки: В результаті досліджень було сформовано єдину класифікацію ОК ФЗ, яка базується на класичних основах теорії та психології управління і надає можливість керівникам здійснювати адекватний аналіз стану розвитку їх закладів.

Література:

1. Артюх Т.О. Актуальні питання дослідження організаційної культури фармацевтичних закладів в контексті адаптивного управління персоналом / Т.О. Артюх // Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку: матеріали III науково-практичної конференції 4 листопада 2014 р. – Х. – 2014. – С. 11–13.
 2. Мескон М. Основи менеджмента / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. – Москва: «Вільямс», 2007. – 642 с.
 3. Мнушко З. М. Сучасні підходи до адаптивного управління фармацевтичними організаціями / З. М. Мнушко, І. В. Бондарева // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2009. – № 2. – С. 34–37.
 4. Посилкіна О. В. Роль корпоративної культури в управлінні трудовим потенціалом фармацевтичних підприємств / О. В. Посилкіна, Ю. С. Братішко, О. А. Яремчук // Фармацевтичний часопис. – 2008. – № 1. – С. 22–25
 5. Пустельнікова О. Г. Формування корпоративної культури на фармацевтичних підприємствах / О. Г. Пустельнікова, Ю. С. Братішко // Актуальні питання створення нових лікарських засобів : тез. доп. : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. студ. та молодих вчених, 17-18 трав. 2007 р. – Х., 2007. – С. 327.
-

6. Толочко В.М. Актуальные аспекты современного состояния организационной культуры фармацевтических учреждений Украины / В.М. Толочко., Г.А. Артюх // Медико-социальная экология личности: состояние и перспективы: Материалы XII Международной конференции 11-12 апреля 2014 г. – Минск: Издательский центр БГУ. – 2014. – С. 96–98.

7. Толочко В.М. Організаційна культура фармацевтичних закладів. Загальні положення: метод. рекомендації для підготовки та проведення практичних занять з курсу «Управління та економіка фармації» в системі післядипломної освіти спеціалістів фармації ПК «Фармація» МОЗ і АМН України. / В.М.Толочко, Г.О.Артюх. – Х.: Вид-во НФаУ. – 2014. – 44 с.

8. Hunt T., Gaining J.E. Public Relations Techniques. – NY.: Harcourt Brace-College Publishers, 1994. – 418p.

9. Ronnerberg F., Ruhl M. Theorie der Public Relations. Ein Entwurf. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1992. – 359 s.

10. Tolochko V. Research of priorities of social protection of population in some countries and possibility of their use in pharmaceutical sector [Online resource] / V. Tolochko, M. Zarichkova, Y. Medvedyeva, K. Tolochko // International journal of pharmaceutical sciences review and research – Volume 18, Issue 1, January – February 2013 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalresearchonline.net/pharmajournal/vol18iss1.aspx>.

ФІТОХІМІЧНЕ ВИВЧЕННЯ CARDUUS ACANTHOIDES L., CARDUUS NUTANS L.

Баланчук Т. І.

асистент кафедри фармації

Вінницького національного медичного університету імені Н. І. Пирогова

м. Вінниця, Україна

Мазулін О. В.

доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри фармакогнозії,

фармацевтичної хімії та технології ліків ФПО

Запорізького державного медичного університету

м. Запоріжжя, Україна

Рід будяк (*Carduus L.*) родини айстрові (*Asteraceae*) нараховує до 120 видів широко розповсюджених у країнах Європи, Азії, Північній Африці. В Україні по всій території проростає до 30 основних видів [3, с. 349–350]. Серед них найбільш відомими в народній медицині та поширеними є: будяк пониклий (*C. nutans L.*) та будяк колючий (*C. acanthoides L.*) Рослини звичайно зустрічаються по обочинах доріг, полів, на сухих пагорбах, пустирях та пасовищах. Мають достатню сировинну базу для заготівлі. Будяк колючий це дворічна прямо спрямована невибаглива рослина з жорстким колючим стеблом, вишиною 120–200 см. Листя членисто роздільні, сіруватого кольору, зубчасті, колючі, осередні. Довжина суттєво зніжується від основи до верхівці.